

De Steenbikker

Een van de vele diersoorten die in Nederland alleen in Limburg gevonden worden is de Steenbikker. Bij het lezen van deze naam zult U zich wellicht afvragen om wat voor soort dier het gaat. De naam wekt associaties met een actief organisme (een vogel?, een insect misschien?) dat somtijds op enige afstand hoorbare werkzaamheden verricht. Niets is echter minder waar, de Steenbikker is een dier dat in alle rust leeft en in het geheel geen lawaai produceert. Het gaat namelijk om een fraai gevormde huisjesslak die ook luistert naar de naam *Helicigona lapicida*.

De Nederlandse naam Steenbikker is afkomstig uit de onlangs verschenen tweede druk van het boek 'De Landslakken van Nederland' (Bibliotheek K.N.N.V.), waarin nu voor het eerst Nederlandse soortnamen zijn opgenomen. In z'n algemeenheid juich ik het geven van standaard Nederlandse namen aan planten en dieren ten zeerste toe. Immers de begrijpelijkheid van namen en termen is een van de voorwaarden voor het, zo broodnodige, populariseren van de wetenschap. Op één gevaar moeten we echter bedacht zijn, namelijk dat standaardbenamingen wel eens de vanouds bestaande locale benamingen zouden kunnen doen verdwijnen. Op zich is dat natuurlijk niet zo heel erg, maar toch betekent zoiets een sluipende verarming van de plaatselijke taal en cultuur. Immers niets is daarvoor zo wezenlijk als het benoemen van de dingen om ons heen. Laat daarom de locale benamingen toch vooral rustig voortleven naast de standaardbenamingen!

Nu terug naar de Steenbikker. In Limburg is het een zeldzame slakkesoort; vondsten zijn bekend van het Mergelland en van de Sint Pietersberg. De vondsten van de Sint Pietersberg dateren echter allemaal van het begin van deze eeuw en eerder, daarna is ze niet teruggevonden. Verondersteld wordt wel dat de vindplaatsen op de Sint Pietersberg verloren zijn gegaan door de, wel op afstand hoorbare, werkzaamheden van de gróte steenbikker (die ook luistert naar de naam ENCI). Kennelijk verdragen de grote en de kleine Steenbikker elkaar niet. De grote steenbikker heeft nu ook z'n oog laten vallen op een deel van het Mergelland, namelijk op het Plateau van Margraten. Niet alleen vanwege de kleine Steenbikker heeft het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg daar bezwaar tegen (zie het april-nummer van het Maandblad van dit jaar). Het Genootschap heeft dan ook op 27 september j.l. voor de Raad van State gepleit voor het behoud van het Plateau. De uitslag is vanzelfsprekend nog ongewis: zou het goed aflopen voor de grote of toch voor de kleine Steenbikker?

A.J. Lever

Verslag van de maandelijkse bijeenkomst

Te Heerlen op 10 september

In zijn welkomstwoord uitte voorzitter W. Bult zijn genoegen over het feit, dat hij zo'n groot aantal leden op deze eerste bijeenkomst van het nieuwe seizoen mocht begroeten.

Daarna was het woord aan de aanwezigen voor het bespreken van meegebrachte naturalia. De heer Zilverstand toonde de rups van het Avondrood (*Deilephila elpenor*). Deze grote rups werd gevonden in Melick op Teunisbloem (*Oenothera spec.*). In Zuid-Limburg vliegt deze tot de familie der Pijlstaarten behorende vlinder onder meer op de Grote muggenorchis (*Gymnadenia conopsea*).

De heer Spreuwenberg liet een exemplaar van *Senecio inaequidens* rondgaan. Dit vrij recent bij ons ingeburgerd kruiskruid is onder de wat vreemde naam Bezemkruiskruid in de nieuwe Flora van Nederland opgenomen. Bezemkruiskruid groeit op ruderaal plaatsen en komt massaal voor op het stationemplacement van de N.S. te

Heerlen.

Aansluitend vertoonden enkele aanwezigen dia's. De heer Spoelstra beet het spits af met opnamen van een aantal planten uit de Eifel. Hij liet onder meer zien Bijenorchis (*Ophrys apifera*), Bokkenorchis (*Himantoglossum hircinum*), Purperorchis (*Orchis purpurea*) en Wilde weit (*Melampyrum arvense*).

De heer Adams vergastte de aanwezigen op enkele dia's van vlinders en rupsen. Van de vlinders noemen we: Distelvlinder (*Vanessa cardui*) en Atalanta (*Vanessa atalanta*), beide uit het zuiden afkomstige trekvlinders, Gehakkelde aurelia (*Polygonia c-album*), Koninginnepage (*Papilio machaon*) en een opname van de Wapendrager (*Phalera bucephala*), die op fraaie wijze liet zien hoe dit vlindertje een afgebroken tak nabootst.

Uit Denemarken stamden de lichtbeelden die de heer Spreuwenberg had gemaakt van planten die nabij de zee groeien, zoals Zeekool (*Crambe maritima*), Blauwe zeedistel (*Eryngium mari-*

timum), Slangelook (*Allium scorodoprasum*) en Bleekgele droogbloem (*Gnaphalium luteo-album*).

De avond werd door de voorzitter besloten met een reeks dia's, die een overzicht gaf van de paddestoelenrijkdom van mijnsteenbergen als Wilhelmina, Hendrik en O.N. II, nu helaas voor het merendeel verdwenen of gesaneerd. Vooral het geslacht *Lepiota* (Parasolzwammen), waarvan de meeste soorten in Nederland zeldzaam zijn, blijkt op de mijnsteenbergen rijk te zijn vertegenwoordigd. Genoemd moeten worden: Spitsschubbi-ge parasolzwam (*Lepiota aspera*), Violetstelige parasolzwam (*L. bucknallii*), Kastanje parasolzwam (*L. castanea*), Gordijnparasolzwam (*L. cortinarius*), Oranjebruine parasolzwam (*L. pelvela*), Vlekkende parasolzwam (*L. ketieri*) en *Lepiota felma*. Andere interessante hier aangetroffen soorten waren: *Leucoagaricus badhamii*, het Verkleurzwammetje (*Melanophyllum echinatum*) en de Hygrometrische aardster (*Astraeus hygrometricus*). Natuurlijk